

Traducció de la banda sonora de FANDANGO I ALTRES CADÈNCIES

Dissabte 29 de juliol a les 19h30 a Isil (Alt Àneu)

Un muntatge a partir d'enregistraments de converses amb: Jon Vernier, Julien Corbineau, Martxel Rodríguez Etxabide, Zibel Damaestoy, Arthur Barat i Yannick Hugron.

El record que em ve
és un record de ballar...
... dansa tradicional.

Soc jove,
molt jove,
i a la meva mà sostinc un pal,
un de bastant llarg,
i de fusta.

Puc sentir aquest pal a les meves mans.

Comencen alguns cops.
Es mouen
gradualment en diverses direccions.
es donen instruccions
amb una intenció que no és violenta
sinó ferma,
cop i doble, cop, cop.

I tu coneixes el "Fandango"?

Cop, cop.

Perquè hi ha diversos cops, hi ha diverses intencions en els cops.
Perquè el cop et pot fer pensar en una cosa que es repeteix,
com un missatge que va i ve.
Una repetició.

- Sí. Quin és el propòsit d'aquesta repetició?
Copejar també és una qüestió de pes.

Hi ha una voluntat.
Al folklore basc hi ha una idea de sonoritat als peus,
però no és només aquesta idea de copejar,
no és només un desig de copejar el terra,
és crear un ritme.

El ritme hi és. - És un cop suau.

Hi ha diferents classes de cops,
amb el cos,
amb objectes,
- n'hi ha molts tipus - Moltíssims.
- "Makil txiki", "Makil handi", "Housaïtiki".

Aquest amb pell d'animal...
Saguidantza, 56 Makigouroutzé, Modorra, Esku dantza, Eskulakin.
El so sovint està recolzat per campanes.

Coneixes el "Fandango"?

Els passos de "magne", de "bourdi" són...
... cop i doble, cop, cop, ...
hi ha un ritme,
una manera de posar el pas en un lloc
que fa que tot encaixi.

Hi ha el que es diu la "Maskarada"
que sempre recopila totes aquestes coses,
em refereixo a moviments que comencen a terra
i després va i colpeja aquí....
i després comença de nou.

Són moviments que comencen així
amb la noció de buscar el pes aquí.
I van tots alhora a la "Maskarada", i és gent caminant pels carrers.
És realment una cosa molt popular que també es fa als balls populars.

Tothom coneix el "Fandango" i la "Maskarada" al País Basc? I on té lloc?
On es fa? Al carrer?

Sí al carrer,
hi ha una banda que passa i toca...
És la "Maskarada!"
La gent balla perquè realment és una cosa que està registrada i ho reconeix
amb el "Fandango" és igual!

També es barregen altres matisos
sobre el món agrícola,
o rituals relacionats amb allò cíclic,
o que tenen relació amb una superfície, amb el cop d'una superfície,
però que podria ser molt més suau.

Però és més com colpejar l'aire...
El "Fandango" tradicional està molt lligat al cos i és així...
amb molts moviments de maluc i... és un joc de seducció de fet,
no podíem tocar-nos, així que la gent ballava junta.

El record que em ve
és el record de la dansa folklòrica.

Soc jove, molt jove,
iestic sostenint un pal a les mans, força llarg i de fusta,
i sento aquest pal a les mans.
I hi ha cops que comencen,
que es mouen...
gradualment en diverses direccions.

Es donen instruccions
amb una intenció
que no és violenta però ferma.
Cal un so sec, gairebé clar,
clar i sec,
que suggereix fusta, fusta seca.

"Modorra" és diferent,
és una dansa de gairebé d'encantament.
Pertany a una família de danses de Navarra.
Hi ha també cops,

però no invoquen un ofici
només colpegen a terra,
per invocar algun tipus de màgia.
I hi ha diversos balls que es fan amb pals.

Són pals,
però estem davant d'una cosa més ritual.

En aquests balls, els balls no existeixen com a individus;
existeix el grup, ells existeixen com a grup.

Per això les nocions de ritme, de conjunt,
de barrejar-se al grup és important.

La "chuuka dantza" per exemple, el "yahocamouchiko", els "gaoutsis".
També hi ha alguna cosa cridanera a "Chuuka" però això és perquè ve amb el seu ritme individual.

Alguns balls fins i tot tenen un element competitiu...
Sí, per descomptat.

La relació no és només amb la dansa, el cos es torna so, no?
Colpeja, colpeja dues vegades...
Sí, i com que estem majoritàriament en una configuració de grup
significa que colpeges aquí, però al mateix temps altres colpegen allà.

Teníem la impressió que la vibració ens galvanitzava, ens unia.
Avui dia, la transmissió es realitza principalment pel que veiem i que es repeteix.

Julien és qui em va ensenyar tot el que sé.

Coneixes el "Fandango"?

COMENÇAMENT CASTELLÀ

Em va agafar molt jove, perquè vaig començar aquí al meu poble, a Sacra, amb l'única opció de dansa que hi havia. Vull dir que hi vaig ballar molts estils de música i, per descomptat, a Sacra el que hi havia eren les "euskal dantzak", les danses tradicionals basques.

I des de llavors ha estat fantàstic perquè fins als 16 anys vaig seguir amb això, però combinant-ho també amb el ballet clàssic des de molt jove. I recordo que de vegades hi

havia embolic amb això perquè molt sovint trobes coses molt similars entre les dues disciplines.

I a les danses basques sempre diuen, bé, s'entén que l'accent de la dansa va cap a terra, perquè són una mica més de terra, més de la tradició, més tel·lúriques. Els salts també han d'anar com cap a terra.

O sigui, tants canvis com sigui possible en els moviments, però sempre acabant a baix. I això ho fan molt bé en allò que en francès es diu "La Soule", que és "Zuberoa", una província del País Basc en què al carnaval fan la "Maskarada".

I allà fan aquests salts que són espectaculars. I es veu gent que no són ballarins, salts molt baixets, però amb molta precisió que cauen a baix i és com "Pam", "Pam".

FINAL CASTELLÀ

Estic fora.
Sento aire.
Així que tinc la impressió que estic fora.
Fora.

Estic vestit de blanc.
Tinc una boina vermella, i un cinturó vermell.
Porto cascavells,
i sabatilles blanques.

Sento que soc extremadament fràgil, i alhora molt potent en aquests cops.
No, el que se'm complicava era que hi havia aquest tipus de representació de la masculinitat als balls?

Sí, bé, aquests són balls que poden haver derivat de contes de guerrers i són realment competitius, tots fan torns per fer alguna cosa i que els altres mirin i després és el teu torn, llavors ets a dalt.

També hi ha el concepte de l'home que és molt interessant.
No esperava això en absolut.

Alguns tipus que van aparèixer eren una mica així
i aquí estava jo, una petita fulleta

i alhora quan van veure que jo podia pujar les cames i aquestes coses, doncs em van fer un forat, és estrany.

Era com si la dansa em permetés existir en aquest món d'homes on em costava existir. Perquè hi ha un element de poder en aquests balls. Durant molt de temps, les dones no podien participar a les danses. En alguns balls sí, però en altres no.

Però les dones només tenien un paper als balls mixtos. Hi ha molt pocs balls exclusivament femenins, mentre que els balls exclusivament masculins en són almenys la meitat.

És interessant, tenim preguntes sobre un ball que es diu "Aurresku", que és un ball d'honor, que històricament només el ballen els homes.

I ens preguntem si les dones que tenen tanta tècnica com els homes per a aquest ball podrien ballar-lo, tenint en compte que la dansa basca es basa en una societat patriarcal. Ens enfrontem al dilema de preservar una pràctica o obrir-la a les dones per avançar cap a una societat oberta.

Crec que a les danses basques les dones no tenen el lloc que haurien de tenir. El problema és que heretem una pràctica tradicional que és també la imatge del funcionament d'una societat i, alhora, aquesta pràctica segueix viva avui, per tant, ha de viure dins de la societat actual.

COMENÇAMENT CASTELLÀ

I als rituals, a "Sacra", al meu poble moltes vegades els homes ballen al matí i a la tarda, aquests homes treuen a ballar quinze dones i ballen el que es diu balls de la tarda, amb faldilles, molt femenines, molt ben vestides, com un adorn molt especial per a aquesta dansa, i al final ballen una jota en un cercle amb els homes.

FINAL CASTELLÀ

Dius que hi ha molta gent que sent que és arcaica.

És graciós, perquè hi ha gent que té la impressió que els balls s'han barrejat amb dansa barroca i clàssica.

Em fa gràcia quan em diuen que la dansa clàssica no és per a bascos tot i que estem en el procés de fer un ball que s'ha impregnat precisament d'aquest ball, hibridat un ha hibridat l'altre i l'altre ha hibridat l'un.

És fascinant perquè en fi, la dansa és l'expressió d'un poble i quan el poble evoluciona, evoluciona la dansa.

COMENÇAMENT CASTELLÀ

Volen repetir el que s'ha vist des de la Guerra Civil espanyola però aquests no són l'origen de les danses basques. És una visió molt curta i volen reproduir aquest format perquè és el que han conegut i el que el seu pare i el pare del seu pare han conegut també.

(Ella diu) Sempre estem inspirant-nos i sent influïts pel que fan altres pobles, altres cultures. Vull dir que la cultura única i inseparable, és a dir, la "cultura pura" d'un poble...

(Ell respon) No existeix.

FINAL CASTELLÀ

Estic fora.
Sento l'aire.

Així que tinc la impressió que estic fora,
fora.

Estic vestit de blanc,
porto una boina roja,
i un cinturó roig,
Porto cascavells.
Porto sabates blanques.

Tinc la sensació de ser extremadament fràgil
i a la vegada molt potent en aquests cops.

Ella: Per exemple, hi ha un pas al “Fandango” en què no has de recolzar per res els talons a terra.

Al final hi ha un ritme en què comences amb la cama esquerra cap al front i la llances!
Dreta, esquerra i dreta i repeteixes, ho repeteixes a banda i banda, i l'objectiu sempre és descarregar l'impuls cap a terra.

Ell: Sí, ficant la cama així, hi ha una relació molt forta amb el terra.

La dansa és realment l'expressió d'un mateix, tot el que cal fer és observar un nen.
Ballar és tan instintiu, és un art instintiu.

Crec que tinc 8 o 9 anys.

Som quatre.

Un nen de la meva mida o fins i tot més petit però amb una constitució molt més robusta que jo, un altre una mica més alt, més gran, i un de molt alt.

Així que colpejaré en nivells diferents.

Hi ha un frontó rosa, veig un frontó rosa amb dues línies negres.

*

IDEA: Aina Alegre

COL·LABORACIÓ i INTERPRETACIÓ: Aina Alegre i Yannick Hugron

CREACIÓ SONORA: Aina Alegre

MUNTATGE SONOR: Guillaume Olmeta

CONSELLS ARTÍSTICS i DRAMATÚRGICS: Quim Bigas i Capucine Intrup

DIRECCIÓ: Guillaume Olmeta

Consell Cultural de les Valls d'Àneu · Festival Dansàneu, 2023